

เมื่อพระบาทสมเด็จพระจุลจอมเกล้าเจ้าอยู่หัว พระราชทานเงินเพื่อสร้างโรงพยาบาลที่เมืองนครศรีธรรมราช

ร.ศ.๑๒๒ (พ.ศ. ๒๔๔๖)

สมพุทธ ธุระเจน เรียบเรียง

ในรัชสมัยพระบาทสมเด็จพระจุลจอมเกล้าเจ้าอยู่หัวได้มีคณะมิชชันนารีในคริสตศาสนาในกายอเมริกััน
เปรสไบเตเรียน (The American Presbyterian Missionary) ได้เดินทางมายังประเทศสยามเพื่อเผยแพร่
ศาสนาคริสต์ในหลายเมือง รวมถึงเมืองนครศรีธรรมราช ดังที่สมเด็จพระเจ้าบรมวงศ์เธอกรมพระยาดำรงราชานุภาพ
เสนาบดีกระทรวงมหาดไทยได้จัดทำรายงานการเสด็จตรวจราชการหัวเมืองปักษ์ใต้ถึงเมืองนครศรีธรรมราชเมื่อวันที่ ๑๓
กันยายน ร.ศ. ๑๑๕ (พ.ศ. ๒๔๓๙) ในรายงานฉบับดังกล่าว หัวข้อเรื่อง “ศาสนาคริสต์นิกาย” ความตอนหนึ่งว่า

พระบาทสมเด็จพระจุลจอมเกล้าเจ้าอยู่หัว

สมเด็จพระเจ้าบรมวงศ์เธอกรมพระยาดำรงราชานุภาพ

“...มีพวกมิชชันนารีอเมริกันออกไปตั้งสอนศาสนาคริสต์นิกายหนึ่ง พวกมิชชันนารี ได้รับพระราชทาน ยืมที่ดินทำไร่โดยการตกลงอย่างเดียวกับเมืองราชบุรีแห่งหนึ่งแต่ยังไม่ได้ปลูกสร้างอันใดนอกจากโรงจาก ๓ ห้อง เป็นที่พักหลังหนึ่งในที่นี้แต่เวลาข้าพระพุทธเจ้าไปถึงพวกมิชชันนารีหาได้มีผู้ใดอยู่ไม่สืบถามได้ความว่ามีคนเข้า รัศคฤสเถียนประมาณ ๑๐๐ เสดแต่ที่รับบับตีสมิแล้วประมาณ ๔๐ ที่ข้าพระพุทธเจ้าได้เห็นเองเมื่อเวลาผ่านไป มีผู้ขายแก่บ้างหนุ่มบ้างยีนแฉวคอยรับอยู่ที่บ้านมิชชันนารีประมาณ ๖ คน เท่านั้น...”

ต่อมาเมื่อ ปี ร.ศ.๑๒๒ (พ.ศ.๒๔๔๖) คณะมิชชันนารีอเมริกันเปรสไบเตเรียนได้ทำหนังสือกราบบังคมทูล ขอพระบรมราชานุเคราะห์ในการสร้างโรงพยาบาลที่เมืองนครศรีธรรมราช ซึ่งราชเลขานุการในพระองค์ พระบาทสมเด็จพระจุลจอมเกล้าเจ้าอยู่หัวได้แปลหนังสือดังกล่าวเป็นภาษาไทยดังนี้

กรุงเทพ

วันที่ ๑๓ ตุลาคม ร.ศ. ๑๒๒

ข้าพระพุทธเจ้า หมอตันแลกับหมอสุวรรณขอพระราชทานกราบบังคมทูลพระกรุณา ทราบฝ่าละอองธุลี ฝ่าพระบาทด้วยบัดนี้พวกหมออเมริกันฝ่ายเปรสไบเตเรียน โดยกำหนดจะสร้างโรงพยาบาลในที่อันเหมาะสม ที่เมืองนครศรีธรรมราชตั้งใจจะทำตึกต่างๆ ให้สมกับความเจริญแห่งบ้านเมืองในมณฑลนั้นให้กว้างขวางพอที่จะกระทำ การแพทย์ได้โดยสะดวกดี ในเวลานี้พวกข้าพเจ้ามีอยู่แต่โรงพยาบาลชั้นต่ำ ที่ทางก็เล็กไม่พอที่จะกระทำการได้ เพราะฉะนั้นพวกหมออเมริกันจะต้องขอพระราชทานของแรงทั้งพลเมืองชาวสยามและชาวอเมริกันเพื่อให้การก่อสร้าง นั้นสำเร็จไปงบประมาณที่กะไว้เป็นเงิน ๒๒,๕๐๐ บาท ตึกด้านหน้านั้นกะไว้ ๗,๕๐๐ บาทและหลังอื่นๆ ๖ หลัง สำหรับเป็นที่พักคนไข้หลังละ ๒,๕๐๐ บาท

ข้าพระพุทธเจ้าทั้งหลายหวังด้วยเกล้าฯ ว่าชาวอเมริกันจะได้เรียรายกันให้เป็นเงิน ๗,๕๐๐ บาท สำหรับทำ ตึกหลังหนึ่งเป็นที่ระกุกแห่งภรรยาของข้าพระพุทธเจ้าหมอสุวรรณตลันชีวิตเสียที่เมืองนครศรีธรรมราชเมื่อสองปีมาแล้ว นี่ชาวอเมริกันในกรุงสยามได้ออกให้แล้ว ๓,๗๕๐ บาท ชาวสยามมีขุนนางเบ็นพื้น ๗,๒๕๐ บาท ยังคงขาดอยู่อีก ๔,๐๐๐ บาท โรงพยาบาลที่กะนี้ถึงว่าอยู่ข้างใหญ่โตก็จริงต่อมาไปภายหน้าคงจะรุ่งเรืองขึ้นตามลำดับสมกับความต้องการ และได้ใช้แพร่หลายทั่วไปในมณฑลนครศรีธรรมราช

ข้าพระพุทธเจ้าขอพระราชทานทำรายงานอย่างย่อในการซึ่งโรงพยาบาลนี้ได้ทำไปแล้วใน ๘ เดือนที่ล่วงมา ขึ้นทูลเกล้าฯ ถวายโรงพยาบาลได้รักษาคนไข้ ๖,๑๑๕ คน รักษาในโรง ๓๕ ไปรักษาที่บ้าน ๒๔๙ จ่ายยาให้ ๗,๓๖๘ ราย กระทำการตัดผ่าอย่างสำคัญ ๑๓ รายและอย่างเล็กน้อยอีกเป็นอันมาก ในการที่ได้รับเรียรายเช่นนี้ข้าพระพุทธเจ้า ทั้งหลายจะได้เรียกโรงพยาบาลนี้ว่า **สิโมอเมริกัน อินสติตูด** และเมื่อได้สร้างขึ้นแล้วข้าพระพุทธเจ้าทั้งหลาย จะตั้งใจทำการให้คงอยู่ชั่วกาลนานเพื่อจะได้รักษาคนไข้เจ็บทั่วไปทั้งกรุงสยามต่อไปถ้ามีเหตุขัดข้องที่มิชชันนารีอเมริกัน จำเปนจะต้องลดการในเมืองนครศรีธรรมราชเสียแล้ว ข้าพระพุทธเจ้าหวังด้วยเกล้าฯว่า โรงพยาบาลอันนี้คงจะได้ ทรงใช้เป็นประโยชน์แก่อนาประชาราษฎร์ต่อไป

ข้าพระพุทธเจ้ามีความระกุกถึงพระเดชพระคุณในใต้ฝ่าละอองธุลีพระบาท ซึ่งได้เคยมีพระราชหฤทัย โอบอ้อมอารีต่อมิชชันนารีอเมริกันมาแต่ปีก่อนๆ และในการที่ทรงพระมหากรุณาแก่ข้าพระพุทธเจ้าในการที่ได้กระทำไป

เพื่อประโยชน์ต่อคนไข้เจ็บทั้งปวงนั้นข้าพระพุทธเจ้าทั้งหลาย จึงมีหนังสือขึ้นทูลเกล้าฯ ถวาย ข้าพระบาทมีปกเกล้าฯ
เปนที่พึงในการที่จะสร้างโรงพยาบาลขึ้นใหม่

ในที่สุดนี้ข้าพระพุทธเจ้าทั้งปวงขอพระราชทานกราบบังคมทูลแสดงความยินดีของข้าพระพุทธเจ้า
ในการที่ได้เห็นความเจริญแห่งรัชกาลของใต้ล่องธูลีพระบาทอันเป้นรัชกาลยืนยาวมาจนบัดนี้แลขอพระผู้เ็นเจ้าบันดาน
ให้ความสุขแลความเจริญคงอยู่ชั่วกาลนานเทอญ

ควรมิควรสุดแต่จะทรงพระกรุณาโปรดเกล้าฯ

ขอเดชะ

ข้าพระพุทธเจ้า

อี พี ดันลัป

ดัลเบิลยู เจสวอร์ต

} กรรมการ

เมื่อพระบาทสมเด็จพระเจ้าอยู่หัวได้ทอดพระเนตรหนังสือของคณะมิชชันนารีอเมริกันแล้ว ได้มีรับสั่งให้
ราชเลขาธิการปรึกษาเสนาบดีกระทรวงมหาดไทย สมเด็จพระหลวงดำรงราชานุภาพ ในวันที่ ๑๔ ตุลาคม ร.ศ. ๑๒๒
ตามหนังสือจากกรมราชเลขาธิการความว่า

“ทูลพระเจ้าน้องยาเธอ กรมหลวงดำรงราชานุภาพด้วยมีพระบรมราชโองการโปรดเกล้าฯ ให้หม่อมฉัน
ส่งเรื่องราวพวกอเมริกันเปรสปีเตเรียนมิชชันนารีส์ ขอพระราชทานพระบรมราชานุเคราะห์ ในการที่จะสร้างโรงพยาบาล
ที่เมืองนครศรีธรรมราช มาถวายท่านทอดพระเนตร จะทรงพระดำริห์เห็นควรประการใดหม่อมฉันได้ส่งต้นเรื่องนั้น
มาบัดนี้แล้ว”

เสนาบดีกระทรวงมหาดไทยกรมหลวงดำรงราชานุภาพ ทรงมีพระดำริห์ตอบตามหนังสือ ลงวันที่ ๒๙ ตุลาคม ร.ศ. ๑๒๒ ถึงราชเลขานุการว่า

กราบทูลพระเจ้าน้องยาเธอ กรมขุนสมมตอมรพันธุ์ ราชเลขานุการ ทรงทราบฝ่าพระบาท

ด้วยเกล้าฯ ได้รับลายพระหัตถ์ที่ ๕๓๗/๑๓๓๔ ลงวันที่ ๑๔ ตุลาคม ร.ศ. ๑๒๒ ดำเนินพระกระแสพระบรมราชโองการโปรดเกล้าฯ ให้ส่งเรื่องราวของพวกอะเมริกัณเปรสปีเตเรียนมิชชันนารี ที่ทูลเกล้าฯ ถวายขอพระราชทานพระบรมราชานุญาตเคราะห์ ในการที่จะสร้างโรงพยาบาลเมืองนครศรีธรรมราชให้เกล้าฯ ดำริห์ จะเห็นควรประการใดนั้น ทราบเกล้าฯ แล้วเป็นพระเดชพระคุณหาที่สุดมิได้

การเรื่องนี้เกล้าฯ ได้ตรวจดูตามข้อความในเรื่องราวของพวกมิชชันนารี ซึ่งทูลเกล้าฯ ถวายนั้นโดยตลอดแล้วเห็นด้วยเกล้าฯ ว่า ในเรื่องที่จะสร้างโรงพยาบาลนี้เขาก็ตได้เรี่ยรายไว้มากแล้ว แลการสร้างขึ้นนี้ก็เป็นการกุศลเห็นด้วยเกล้าฯ ว่าควรพระราชทานพระมหากรุณา อีกประการหนึ่งตามที่เกล้าฯ ได้เข้าใจการพวกมิชชันนารีนี้ แลปรากฏในเรื่องราวที่เขาทูลเกล้าฯ ว่า โรงพยาบาลที่จะจัดสร้างขึ้นนี้ ถ้าพวกมิชชันนารีจัดการไปไม่ตลอดแล้วขอให้เจ้าพนักงานจัดเป็นโรงพยาบาลหลวงสืบไป เพราะฉะนั้น ถ้าพระราชทานพระมหากรุณาจะเป็นพระเกียรติยศอยู่ด้วยเกล้าฯ ดังนี้

ขอฝ่าพระบาทได้ทรงนำความกราบบังคมทูลพระกรุณาทราบฝ่าละอองธุลีพระบาท

ควรมิควรแล้วแต่จะทรงพระกรุณาโปรดเกล้าฯ

ดำรง

เสนาบดีกระทรวงมหาดไทย

พระเจ้าน้องยาเธอ กรมขุนสมมตอมรพันธุ์

จากการถวายคำดำริห์ของเสนาบดี กระทรวงมหาดไทย ราชเลขานุการ พระเจ้าน้องยาเธอ กรมหมื่นสมมตอมรพันธุ์ได้มีหนังสือถึงหอรัษฎากรพิพัฒน์ เมื่อวันที่ ๑๑ เดือนพฤศจิกายน ร.ศ. ๑๒๒ ว่าจะมีเงินรายได้ที่จะทรงพระกรุณาโปรดเกล้าฯ พระราชทานพระบรมราชานุเคราะห์ได้ปรากฏว่าในวันที่ ๒๑ พฤศจิกายน ร.ศ. ๑๒๒ หอรัษฎากรพิพัฒน์ได้มีหนังสือตอบความว่า

ที่ ๑๔๒/๔๐๘๘

หอรัษฎากรพิพัฒน์

วันที่ ๒๑ พฤศจิกายน รัตนโกสินทร์ศก ๑๒๒

กราบทูลพระเจ้าน้องยาเธอกรมหมื่นสมมตอมรพันธุ์ราชเลขานุการทราบฝ่าพระบาท

ด้วยพระหัตถ์ที่ ๕๖/๑๔๗๘ วันที่ ๑๑ เดือนนี้ ประทานหนังสือพวกอเมริกันเปรสปีเตเรียน มิซซันนารี ซึ่งขอพระบรมราชานุเคราะห์ในการที่จะสร้างโรงพยาบาลเมืองนครศรีธรรมราช มาสอบถามว่าจะมีเงินรายได้ให้ได้นั้น เห็นด้วยเกล้าฯ ว่า ถ้าจะทรงพระกรุณาโปรดเกล้าฯ พระราชทานพระบรมราชานุเคราะห์แล้ว เงินงบประมาณในกระทรวงธรรมการมีพอจะโอนได้ ๔,๐๐๐ บาท เท่าความต้องการถ้าจะโปรดพระราชทาน ทางกระทรวงธรรมการให้กระทรวงธรรมการจ่ายก็ได้

ควรมิควรแล้วแต่จะโปรดเกล้าฯ
กรมหมื่นมหิศร

ในที่สุดคณะมิซซันนารีก็ได้รับพระบรมราชานุเคราะห์ตามจำนวนที่ขอพระราชทาน ตามหนังสือลงวันที่ ๑๓ ตุลาคม ร.ศ. ๑๒๒ และในวันที่ ๒๘ พฤศจิกายน ร.ศ. ๑๒๒ ก็ได้รับพระราชทานเงินจำนวนดังกล่าวตามรายละเอียดในหนังสือกระทรวงธรรมการกราบบังคมทูล ให้ทรงทราบตามความต่อไปนี้

“ขอเดชะฝ่าละอองธุลีพระบาทปกเกล้าปกกระหม่อม

ข้าพระพุทธเจ้าพระยาวิภาวดีนิภาธิบดี ขอพระราชทานกราบบังคมทูลพระกรุณาทราบฝ่าละอองธุลีพระบาท

ด้วยทรงพระกรุณาโปรดเกล้าฯ พระราชทานพระราชหัตถ์เลขที่ ๓๓/๑๕๑๕ ลงวันที่ ๒๕ พฤศจิกายน ร.ศ. ๑๒๒ โปรดเกล้าฯ ให้โอนเงินในงบประมาณกระทรวงธรรมการไปพระราชทานให้แก่พวกอเมริกันเปรสปีเตเรียน มิซซันนารีไปสร้างโรงพยาบาลที่เมืองนครศรีธรรมราช ๔,๐๐๐ บาทนั้น ได้รับทราบเกล้าฯ แล้ว

ข้าพระพุทธเจ้าได้รับใส่เกล้าฯ จัดการกับกระทรวงพระคลังมหาสมบัติ ให้โอนเงินในงบประมาณการจรรายถมดิน โรงเรียนราชวิทยาลัยไปจ่ายให้แก่พวกอเมริกันเปรสปีเตเรียนมิซซันนารี ดังพระบรมราชประสงค์แล้ว

ควรมิควรแล้วแต่จะทรงพระกรุณาโปรดเกล้าโปรดกระหม่อม

ข้าพระพุทธเจ้า พระยาวิภาวดีนิภาธิบดี

ขอเดชะ”

เมื่อวันที่ ๒๕ พฤศจิกายน ๑๙๐๓ (พ.ศ. ๒๔๔๖) สำนักราชเลขานุการ (พระเจ้าน้องยาเธอ กรมขุนสมมตอมพพันธุ์) ได้มีหนังสือแจ้งคณะอเมริกันเพรสไบเตเรียนมิชชันนารี (Eugene P.Dunlap และ William J. Swart) ดังใจความว่า หนังสือของท่านลงวันที่ ๑๓ ตุลาคม ๑๙๐๓ ขอบพระบรมราชานุเคราะห์ เงินจำนวน ๔,๐๐๐ บาท เพื่อสร้างโรงพยาบาลที่เมืองนครศรีธรรมราชนั้นได้รับแล้วและได้นำความกราบบังคมทูลพระบาทสมเด็จพระเจ้าอยู่หัว พระองค์ทรงพระกรุณาโปรดเกล้าฯ พระราชทานพระบรมราชานุเคราะห์แล้ว

จึงแจ้งมาเพื่อทราบ

เป็นอันว่าคณะมิชชันนารีอเมริกันเพรสไบเตเรียนสามารถสร้างโรงพยาบาลที่เมืองนครศรีธรรมราชได้เป็นผลสำเร็จ ให้ชื่อว่า “ศรีธรรมราชพยาบาลที่ระฤก” มีป้ายจารึกพระบรมราชานุเคราะห์ไว้แต่ครั้งนั้นว่า

โรงพยาบาลแห่งนี้

พระบาทสมเด็จพระจุลจอมเกล้าเจ้าอยู่หัว ได้พระราชทานเงิน ๔,๐๐๐ บาท และได้ทรงพระกรุณา อุดหนุนในการที่สร้างเป็นอนุเคราะห์ประการ ให้พระเดชพระคุณปรากฏแก่บรรดาผู้ได้รับประโยชน์จากโรงพยาบาลนี้สืบไป ตลอดกาลนาน

ต่อมาภายหลัง เมื่อครั้งสมเด็จพระเจ้าฟ้ามหาวชิราวุธมกุฎราชกุมารเสด็จหัวเมืองปักษ์ใต้ เมื่อ ร.ศ. ๑๒๘ (พ.ศ. ๒๔๕๒) ขณะประทับอยู่ที่เมืองนครศรีธรรมราช ได้เสด็จเยือนโรงพยาบาลแห่งนี้ เมื่อวันที่ ๒๖ พฤษภาคม ร.ศ. ๑๒๘ ทรงกล่าวถึงโรงพยาบาลแห่งนี้ว่า

“... ได้เสด็จไปทอดพระเนตรโรงพยาบาลของพวกมิชชันนารีอเมริกันซึ่งอยู่เกินหลักพลานี้ออกไปอีกสถานที่ เขาทำมั่นคงและรักษาสะอาดดีน่าชมยิ่งนักหลังกลางใช้เป็นที่ทำการของแพทย์ ข้างขวามือเป็นห้องขายยาซ้ายมือเป็นออฟฟิศและห้องตัดผ้าหลังตึกนี้ออกไป ต่อเป็นปีกยาวออกไป ๒ ปีก ปีกขวาเป็นที่อยู่ของผู้หญิง ปีกซ้ายเป็นที่อยู่ผู้ชายแพทย์ที่นี่ ได้กระทำการให้เป็นประโยชน์มากคือการรักษาบาดแผลและตัดผ้า เขาทำอยู่มากมีคนรักษาตัวอยู่ไม่ขาดได้กระทำการตัดผ้าสำคัญๆ หลายอย่างแล้วก็ให้นามวิชาของเขานี้ออกเสียตายอยู่คนเดียวที่ข้างฝ่ายเราไม่ได้จัดการตั้งโรงพยาบาลเช่นนี้ขึ้น เช่นเขาบ้าง ผมรับว่าผมไปดูโรงพยาบาลอยู่จนข้างเพลิมมาก”

นายแพทย์สมพร มิตรกุล ได้บันทึกถึงพัฒนาการของโรงพยาบาลแห่งนี้ไว้เมื่อ พ.ศ. ๒๕๓๑ กล่าวถึงบทบาทของคณะอเมริกันมิชชันนารีเพรสไบเตเรียนเกี่ยวกับ ศรีธรรมราชพยาบาลที่ระฤก ว่าได้เริ่มงานเมื่อวันที่ ๕ มีนาคม พ.ศ. ๒๔๔๓ สมัยที่เจ้าพระยาสุธรรมมนตรี (พร้อม ณ นคร) เป็นเจ้าเมืองนครศรีธรรมราช ขณะนั้นยังไม่ได้สร้างโรงพยาบาล และได้กล่าวถึงบทบาทของหมอสวอต (Dr. William J. Swart) ซึ่งเป็นหมอคนที่ ๒ ได้อุทิศชีวิตทำงานที่โรงพยาบาลแห่งนี้ ตั้งแต่ พ.ศ. ๒๔๔๕ - พ.ศ. ๒๕๕๕ เป็นเวลา ๑๐ ปี นับเป็นหมอที่เสียสละมีจิตเป็นกุศลอย่างยิ่ง ได้วางรากฐานสร้างโรงพยาบาลถาวรเป็นผลสำเร็จ โรงพยาบาลแห่งนี้ระลึกถึงคุณความดีของท่านมาจนถึงปัจจุบันภายหลังที่หมอสวอตเดินทางกลับสหรัฐอเมริกายังมีหมอของคณะอเมริกันมิชชันนารีเพรสไบเตเรียนมาปฏิบัติหน้าที่อีกหลายคน จนถึง พ.ศ. ๒๔๗๘ หมอแม็ก (Dr E.B. Mc Daniel) ล้มป่วยอย่างกะทันหันไม่มีหมอมที่จะปฏิบัติงานศรีธรรมราชพยาบาลที่ระฤก ต้องปิดกิจการเป็นเวลาหนึ่งปีเต็มคณะอเมริกันมิชชันนารีเพรสไบเตเรียนมีความประสงค์จะถอนตัวและจะมอบกิจการให้แก่สภาคริสตจักรแห่งประเทศไทยดำเนินการต่อไปแต่ก็ไม่สามารถหาหมอมาดำเนินการได้ ด้วยเหตุนี้

หมอแจ้ง มิตรกุล ซึ่งร่วมปฏิบัติงานกับหมอสวตมาแต่ต้นจึงได้โทรเลขถึงนายแพทย์สมพร มิตรกุล บุตรของตน ซึ่งจบแพทยศาสตร์ เมื่อ พ.ศ.๒๔๗๗ ซึ่งขณะนั้นหมอสมพร มิตรกุล เป็นแพทย์ประจำบ้านอยู่ที่โรงพยาบาลศิริราช ให้มาทำหน้าที่แพทย์ที่โรงพยาบาลศิริธรรมราชพยาบาลที่ระกุก นายแพทย์สมพร มิตรกุล จึงเดินทางมาทำงานที่โรงพยาบาลแห่งนี้ เมื่อวันที่ ๑๕ ตุลาคม พ.ศ. ๒๔๗๙ นับเป็นแพทย์ปริญาคนไทยคนแรกที่มาปฏิบัติหน้าที่แพทย์ที่จังหวัดนครศรีธรรมราช

นายแพทย์สมพร มิตรกุล ได้ใช้สถานที่ของคณะอเมริกันมิชชันนารีเพรสไบทีเรียน และเครื่องใช้ทุกอย่าง โดยไม่ต้องเสียค่าเช่ามีเงื่อนไขอย่างเดียวคืออุทิศตนเพื่อการกุศล แต่ถ้ามีเงินเหลือเป็นกำไรจะต้องต่อเติมซ่อมแซม โดยมอบสิ่งก่อสร้างหรือต่อเติมให้แก่มิชชันทั้งหมด เพื่อการสาธารณกุศลต่อไป

เมื่อต้นปี พ.ศ. ๒๔๘๓ นายแพทย์สมพร มิตรกุล ล้มป่วยถึงขั้นที่ต้องพักการทำงานที่แพทย์ ได้ติดต่อปรึกษานายแพทย์จำรัส มิตรกุลพี่ชายขณะนั้นเป็นอาจารย์สอนนักศึกษาแพทย์อยู่ที่โรงพยาบาลศิริราช ให้ลาออกมาบริหารศิริธรรมราชพยาบาลที่ระกุกต่อไป

นายแพทย์จำรัส มิตรกุล และภรรยาคุณทองใบ มิตรกุล ได้เริ่มปฏิบัติหน้าที่แพทย์ เมื่อเดือนตุลาคม พ.ศ. ๒๔๘๓ ได้ปรับปรุงกิจการของโรงพยาบาลก้าวหน้าไปมาก ทั้งนี้เพราะคุณทองใบ มิตรกุล เคยเป็นหัวหน้าพยาบาลที่โรงพยาบาลวชิระมาก่อนประชาชนจึงได้ใช้โรงพยาบาลแห่งนี้ อย่างกว้างขวาง ทั้งนี้เพราะขณะนั้นยังไม่มีโรงพยาบาลของรัฐ หรือเอกชนที่ทันสมัยเท่าโรงพยาบาลแห่งนี้ ประชาชนชาว นครศรีธรรมราชมักจะเรียกว่า “โรงพยาบาลหมอจำรัส” มาจนถึงทุกวันนี้

ในเดือนธันวาคม พ.ศ. ๒๔๘๔ เกิดสงครามมหาเอเชียบูรพาญี่ปุ่นได้ประกาศสงครามกับฝ่ายสัมพันธมิตร และได้ยกพลโจมตีประเทศต่างๆ ในภูมิภาคเอเชียตะวันออก

เฉียงใต้ โดยเฉพาะหลายจังหวัดทางภาคใต้ของประเทศไทยรวมทั้งจังหวัดนครศรีธรรมราช ทหารไทยที่บาดเจ็บในสงคราม ต้องใช้บริการทางการแพทย์ที่โรงพยาบาลแห่งนี้เป็นหลักทั้งนี้เพราะหน่วยเสนารักษ์ถูกกองทหารญี่ปุ่นยึดครองไว้

ในชั้นแรกญี่ปุ่นจะยึดโรงพยาบาลศิริธรรมราชที่ระกุกด้วยเพราะถือว่าเป็นทรัพย์สินของสหรัฐอเมริกา แต่ก็ตกลงกันได้เมื่อสงครามสงบแล้ว กิจการของโรงพยาบาลก็ยังดำเนินการต่อไปมิได้ขาดตอนแม้จะมีปัญหาเรื่องเวชภัณฑ์ที่มีราคาสูงขึ้นมาก นายแพทย์จำรัส มิตรกุล สามารถประคับประคองการดำเนินงานอยู่ได้จนกระทั่งผ่านพ้นวิกฤตไปได้ตลอดและพัฒนาขึ้นอย่างมั่นคง

ต่อมาชื่อโรงพยาบาลศิริธรรมราชพยาบาลที่ระกุกได้เปลี่ยนเป็นโรงพยาบาลนครคริสเตียน และมีการเปลี่ยนแปลงครั้งสำคัญคือ ทางราชการได้ขอคืนพื้นที่ซึ่งเป็นที่ตั้งของโรงพยาบาลมาตั้งแต่สมัยพระบาทสมเด็จพระจุลจอมเกล้าเจ้าอยู่หัว ให้บริการทางการแพทย์สมัยใหม่มาเป็นเวลาไม่น้อยกว่า ๗๕ ปี ก็ถูกรื้อทำลายกลายเป็นอาคารพาณิชย์ในเวลาต่อมาโรงพยาบาลนครคริสเตียนจึงต้องย้ายมาอยู่ ณ ที่ตั้งปัจจุบันซึ่งเป็นที่ดิน

โรงพยาบาลนครคริสเตียนในปัจจุบัน

โครงการศึกษาสืบค้นประวัติศาสตร์และวัฒนธรรม

เทศบาลนครนครศรีธรรมราช

พิมพ์เผยแพร่

RACE

